

I. Od renesansu do baroku – podobieństwa i różnice

Jan Kochanowski
Pieśń XX

Nie wierz Fortunie, co siedzisz wysoko;
Miej na poślednie koła pilne oko:
Bo to niestała pani z przyrodzenia,
Często więc rada sprawy swe odmienia.

Nie dufaj w złoto i w żadne pokłady,
Każdej godziny obawiaj się zdrady:
Fortuna co da, to zasię wziąć może,
A u niej żadna dawność nie pomoże.

Ty pomni, że twój skarb u Szczęścia w mocy,
A tak się staraj o takiej pomocy,
Aby wždy z tobą twego co zostało,
Jesli zaś będzie Szczęście swego chciało.

Cnota skarb wieczny, cnota klenot drogi;
Tegoć nie wydrze nieprzyjaciół srogi,
Nie spali ogień, nie zabierze woda;
Nad wszystkim inszym panuje Przygoda.

SONET IV

O wojnie naszej, którą wiemy z szatanem,
światem i ciałem

Pokój – szczęśliwość, ale bojowanie
Był nasz podniebny: on srogi ciemności
Hetman i świata łakome marność
O nasze pilno czynią zepsowanie.

Nie dosyć na tym, o nasz możny Panie,
Ten nasz dom – Ciało, dla zbiegłych lubości
Niebacznie zajrzając duchowi zwierzchności,
Upaść na wieki żądać nie przestanie.

Cóż będę czynił w tak strasliwym boju,
Wątpli, niebaczny, rozdwojony w sobie?
Królu powszechny, prawdziwy pokoju,
Zbawienia mego jest nadzieja w tobie.

Ty mnie przy sobie postaw, a przepiecznie
Będę wojował i wygram statecznie.

1. Zwróć uwagę na różnice w budowie obu wierszy. Obserwacje wpisz do tabeli. Porównaj dla podejścia do ludzkiego losu.

	Kochanowski	Sęp-Szarzyński
Nastrój		
Podmiot liryczny		
Sposób snucia refleksji		
Recepta na życie		
Konstrukcja świata		
Rola Boga		

2. Na podstawie wiersza Mikołaja Sępa-Szarzyńskiego, wypełnij ankietę.

1) Czym jest życie człowieka?	
2) Kim są nasi wrogowie?	
3) Jaki jest ratunek dla człowieka?	
4) Kim jest człowiek?	
5) W jaki sposób poeta pisze o ludzkim życiu?	

3. OCEN PRAWDZIWOŚĆ ZDAŃ DOTYCZĄCYCH ŚRODKÓW POETYCKICH W UTWORACH SĘPA SZARZYŃSKIEGO

A. ZAIMEK NASZ W SFORMUŁOWANIU BYT NASZ TO EPITET	PRAWDA	FALSZ
B. SONET IV ROZPOCZYNA SIĘ APOSTROFĄ SKIEROWANĄ DO BOGA	PRAWDA	FALSZ
C. W SONECIE IV POJAWIAJĄ SIĘ RYMY OKALAJACE (ABBA)	PRAWDA	FALSZ
D. PYTANIE „CÓŻ BĘDĘ CZYNIŁ W TAK STRASZLIWYM BOJU/WĄTLI, NIEBACZNY, ROZDWOJONY W SOBIE? NALEŻY UZNAĆ ZA PYTANIE RETORYCZNE.	PRAWDA	FALSZ
E. SFORMUŁOWANIE „SROGI CIEMNOŚCI HETMAN” TO PERYFRAZA	PRAWDA	FALSZ

4. Znajdź w wierszu następujące środki stylistyczne:

- Antyteza (zestawienie przeciwieństw) –
- Elipsa (opuszczenie elementu zdania, zastosowanie skrótu) –
- Przerzutnia (przeniesie części wyrażenia lub zdania do następnego wersu) –
- Inwersja (odmienny szyk wyrazów w zdaniu) –

5. Uzupełnij definicję:

SONET TO GATUNEK UKSZTAŁTOWANY W EPOCE..... TEKST JEST ZBUDOWANY Z WERSÓW W UKŁADZIE STROFICZNYM 4,4,4,2 LUB 4,4,3,3. KOMPOZYCJA UTWORU MOŻE BYĆ DWUDZIELNA: CZĘŚĆ PIERWSZA MA CHARAKTER, A CZĘŚĆ DRUGA ZAZWYCZAJ NIE PISANO POJEDYNCZYCH SONETÓW, ALE TWORZONO CYKLE ZWANE SONETOWYMI. W LITERATURZE DAWNEJ GATUNEK TEN WYKORZYSTYWANO DO MOWIENIA O SPRAWACH PONADCZASWOYCH, NP. CZY

II. „Com jest” – pułapki poezji metafizycznej

Wacław Potocki „Człowiek igrzysko Boże”

Coż jest świat? Szachownica. Właśnie mu to służy.
A ludzie co są? Szachy rozmaitej struży.
Ten żywot: białe pole, czarne: śmierć, zaswoi,
Skoro hufce ze strony postawią oboi.
Dwaj doświadczeni gracze usiądą za stołem,
O, jakie bezpieczeństwo: pokusa z aniołem.
Białem: anioł, czarnem: czart, i słusznie, hetmani,
Nieproszona fortuna przyświeca i na niej
Siła należy, ona nadzieją i strachem
Miesza graczy, u niej met często w ręku z szachem.
Prostą drogą stateczne zwykły chodzić rochy,
Raz w prawo, drugi w lewo skacze rycerz płochy,
Księża na krzyż, latają wszędzie wściekle baby,
Kroi tylko o jeden krok do koła, chybaby,
Co się więc trafia, że mu kto zblizka w nos dmuchnie,
Uchyliwszy powagi przeskoczy do kuchni:

Znośniejszy dym, niżli strach. Mieszą się pieszy,
Ale coż, dalej kroku żaden nie pośpieszy.

W tej ci i świat i ludzie położeni mierze,
Stąd śmierć i żywot wiecznie oboje swych bierze.
Prosto idą prostacy, nie to, choć leniwo,
Rzadki żołnierz do nieba trafi, skacząc krzywo.
Niech jak najświętobliwiej krzyżem władną księża.
Pamiętajcie niewiasty na rajskiego węża:
O was się naprzód kusił. Statek w ludziach kocham,
Który należy, jako wspomniało się, rocham.
Bog z nieba spektatorem, oraz tej gry sędzią,
Własne sumnienie świadkiem, kto upadnie piędzą,
Z niechcenia ratować go święty anioł zdoła,
Ale kto się na czarne gwałtem ciągnie pole,
Kto śmierci w garło lezie, nie chce powstać z grzechu,
Wiecznie ginie, dyabłu się dostawszy do miechu.
Ma anioł, ma i dyaból osobliwą puszkę,
Do której chowa wziętą z swego pola duszkę,
Więc tu każdy żołnierską niech obiera sobie,
Żeby z białego pola położyć się w grobie.
Z czarnego się umykać, ba, co tchu, co pary,
Uciekać radzę, kiedy wieczne rodzi mary.

1. Jakim środkiem artystycznym rozpoczął poeta wiersz?

2. Do czego porównał świat?.....

3. Uzupełnij luki: Ludzie pełnią tutaj funkcję – białe pola na są symbolem życia, a czarne oznaczają Dochodzi do rozgrywki, w której uczestnikami są anioł i, toczący szachowy pojedynek o życie człowieka. Nikt nie jest w stanie przewidzieć jej

Mikołaj Sęp-Szarzyński Sonet I

Ehej, jak gwałtem obrotne obłoki
I Tytan prętki lotne czasy pędzą,
A chciwa może odciąć rozkosz nędzą
Śmierć - tuż za nami spore czyni kroki.

A ja, co dalej, lepiej cień głęboki
Błędów mych widzę, które gęsto jędzą
Strwożone serce ustawiczną nędzą,
I z płaczem ganię młodości mej skoki.

O moc, o rozkosz, o skarby pilności,
Choćby nie darmo były, przedsię szkodzą,
Bo naszą chciwość od swej szczęśliwości
Własnej (co Bogiem zowiemy) odwodzą.

Niestale dobra! O, stokroć szczęśliwy,
Który tych cieniów wczas zna kształt
prawdziwy.

1. Ten sonet podejmuje problematykę:

- A. religijną B. Patriotyczną C. Autotematyczną D. Refleksyjno-filozoficzną

2. Scharakteryzuj podmiot liryczny:

3. Co podmiot liryczny uważa za mało wartościowe, prowadzące do grzechu:

4. A. Majątek B. przyjemności C. wiarę D. potęgę
Zinterpretuj sens słów: „O stokroć szczęśliwy/ Który tych cieniów w czas zna kształt prawdziwy”.

Daniel Naborowski Krótkość żywota

Godzina za godziną niepojęcie chodzi;	Kołem niehamowanym lotny czas uchodzi,
Był przodek, byłeś ty sam, potomek się rodzi.	Z którego spadł niejeden, co na starość godzi.
Krótką rozprawa: jutro - coś dziś jest, nie będziesz,	Wtenczas, kiedy ty myślisz, już był, nieboże;
A żeś był, nieboszczyka imienia nabędziesz;	Miedzy śmiercią, rodzeniem byt nasz, ledwie może
Dźwięk, cień, dym, wiatr, błysk, głos, punkt -	Nazwan być czwartą częścią mgnienia; wielom była
żywot ludzki słynie.	Kolebka grobem, wielom matka ich mogiła.
Słońce więcej nie wschodzi to, które raz minie,	

Tytuł wiersza odnosi się do toposu marności, vanitas (wanitatywny) – topos o kruchości i przemijaniu ludzkiego życia i wszystkiego, co doczesne: dóbr, ale i dążeń człowieka. Powiązany z rozterkami egzystencjalnymi, przekonaniem, że człowiek niewiele znaczy, jeśli w ogóle cokolwiek.

1. Wskaż poprawne ustalenia na temat koncepcji wynikającej z utworu Naborowskiego:

- A. Czas jest personifikowany – to nieodłączny towarzysz człowieka
- B. Czas jest odczuwany przez człowieka jako coś niezwykle krótkiego, nieuchwytnego
- C. Czas to tylko abstrakcyjne pojęcie – człowiek nie dostrzega jego działania w swoim życiu
- D. Czas leczy rany i pozwala zapomnieć o złych doświadczeniach
- E. Czas to zjawisko niepojęte, tajemnicze
- F. Czas jest niezwykle dynamiczny, płynie bardzo szybko.

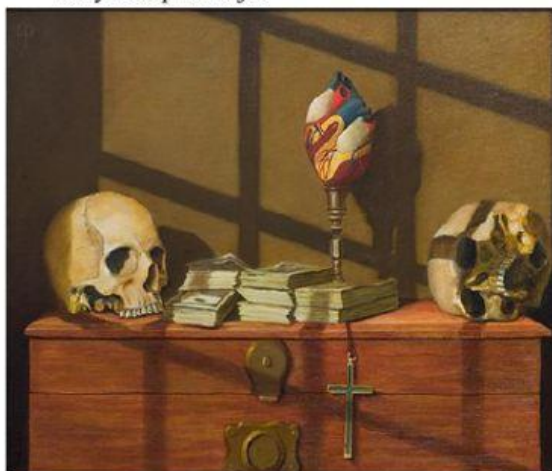
2. Jaka teza została zawarta w tym utworze? Policz, ile argumentów przytoczono na jej poparcie

3. Określ podmiot mówiący wiersza. Czy jest to liryka bezpośrednia?

4. Wskaż adresata lirycznego *Krótkości żywota*. Wypisz z tekstu określające go wyrazy i wyrażenia.

5. Uzupełnij luki:

Na utwór składają się typowe dla _____ rozważania nad znikomością ludzkiej egzystencji, widać tu również nieskrywaną fascynację _____, nicością i śmiercią. Naborowski rozważa kwestię życia ludzkiego w perspektywie uniwersalnej, w wymiarze boskim. Patrząc na otaczający nas _____ z perspektywy wieczności, nie sposób nie zauważyć, że każdy _____ to jedynie przechodzień, a jego życie trwa zaledwie ułamek _____. Mijającego czasu nie można zatrzymać ani zawrócić. Ludzkie _____ to tylko „dźwięk, cień, dym, wiatr, błysk, głos, punkt”. Nic nie trwa wiecznie, nic się nie _____, wszystko przemija.

6. W jaki sposób sztuka współczesna wykorzystuje topos vanitas? Omów temat odwołując się do obrazu Chris Peters „Pomnik miłości” (2007 rok)

.....

.....

.....

7. Napisz jaką funkcję pełni namalowane przez Chrisa Petersa serce na świeczniku?

.....

.....

.....

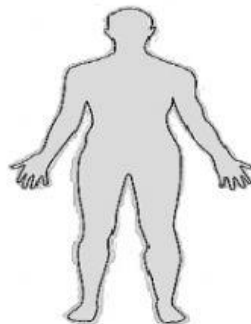
8. Wypisz pojawiające się na obrazach Chris Peters i Pietera Claeza symbole wanitatywne.

PETER CLAESZ *MARTWA NATURA VANITAS* (1630)

9. Na podstawie wierszy, zdiagnozuj człowieka epoki baroku.

CZUJE SIĘ ZAGUBIONY	PRAGNIE FORTUNY
WIERZY W PIENIĄDZE	NIE WIERZY W TRWAŁOŚĆ ŻYCIA DOCZESNEGO
WIERZY W ŻYCIE PO ŚMIERCI	WIERZY W MIŁOŚĆ
MARZY O SŁAWIE I URODZIE	WIDZI KRUCHOŚĆ ŻYCIA I ŚMIESZNOŚĆ WARTOŚCI (BOGACTWO, URODA, SŁAWA)
JEST KRUCHĄ TRZCINĄ NA WIETRZE	WIERZY W POTĘGĘ ROZUMU
TOWARZYSKI	MA DUSZĘ MISTYKA
CIERPI NA MYŚL O TAJEMNICY KOSMOSU	JEST WYNALAZCĄ

CZEGO PRAGNIE?
MIŁOŚCI
BOGACTWA
WIEDZY
PIENIĘDZY
ŻYCIA WIECZNEGO

III. Zabawa poezją – konceptyzm i marinizm w poezji dworskiej

Z czasem wszystko przemija, z czasem bieżą lata,
Z czasem państw koniec idzie, z czasem tego świata.
Za czasem stawa dowcip i rozum niszczeje,
Z czasem gładkość, uroda, udatność wiotczeje.
Z czasem kwitnące łąki krasy postradają,
Z czasem drzewa zielone z liścia opadają.

Z czasem burdy ustają, z czasem krwawe boje,
Z czasem żal i serdeczne z czasem niepokoje.
Z czasem noc dniowi, dzień zaś nocy ustępuje,
Czasowi zgola wszystko na świecie hołduje.
Szczyra miłość ku tobie, Anno, me kochanie,
Wszystkim czasom na despekt nigdy nie ustanie.

1. Na podstawie wiersza ulóż równanie dotyczące miłości.

.....>.....

2. Uzupeñnij luki:

Utwór „do Anny” jest typowym przykładem zastosowania _____ i związanego z nim ikonu. Niemal każdy wers zaczyna się od słów „Z czasem...”. _____ gromadzi i opisuje przykłady wskazujące na _____ zjawisk, ludzi i świata. Jest mu to potrzebne, aby zaskoczyć _____ puentą, w której stwierdzi, że _____ trwałą wartością na _____ jest jego miłość do Anny.

Daniel Naborowski **Na oczy królowy angielskiej**

Two oczy, skąd Kupido na wsze ziemskie kraje,
Cóżo możnego króla, harde prawa daje,
Nie oczy, lecz pochodnie dwie nielitościwe,

Które palą na popiół serca nieszczęśliwe.
Nie pochodnie, lecz gwiazdy, których jasne zorze
Błagają nagłym wiatrem rozgniewane morze.

Nie gwiazdy, ale słońca pałające różno,
Których blask śmiertelnemu oku pojąć próżno.
Nie słońca, ale nieba, bo swój obrót mają
I swoją śliczną barwą niebu wprzód nie dają.
Nie nieba, ale dziwnej mocy są bogowie,
Przed którymi padają ziemscy monarchowie.
Nie bogowie też zgoła, bo aż bogowie

Pastwią się tak nad sercy ludzkimi surowie?
Nie nieba: niebo torem jednostajnym chodzi;
Nie słońca: słońce jedno wschodzi i zachodzi;
Nie gwiazdy, bo te tylko w ciemności panują;
Nie pochodnie, bo lada wiatrom te hołdują.
Lecz się wszystko zamyka w jednym oka słowie:
Pochodnie, gwiazdy, słońca, nieba i bogowie.

1. Wymień, do czego zostały porównane oczy królowny. Wyjaśnij sens tych skojarzeń.

.....

.....

.....

2. Główna funkcja środków artystycznych wynika przede wszystkim z:

- Zamierzeń autorskich, wiążących się z celem budowania komunikatu artystycznego
- Mody i trendów obowiązujących w określonych epokach literackich
- Poziomu percepcji odbiorców utworu literackiego
- Wyznaczników teoretycznoliterackich

3. Odnosząc się do podanej definicji, uzupełnij schemat kompozycyjny wiersza.

klimaks (z gr. 'schody', 'drabina') – w dziele sukcesywnie zbliżanie się do największego napięcia emocjonalnego (punktu kulminacyjnego) lub apogeum patosu, które poprzedza zazwyczaj zakończenie (np. w filmie Szczęki Stevena Spielberga końcowa scena walki z rekinem)

Utwór rozpoczyna się zwrotem do królowny _____, której oczy będą opisywane w dalszej części _____. Ma on formę **rozbudowanego komplementu**, składającego się z szeregu _____. Opowieści o pięknie oczu królowny obieży już cały _____. Podmiot liryczny porównuje oczy do pochodni, rozpalających serca _____. Jest to, popularne w baroku, utożsamianie kobiecej urody z _____, żywiołem pięknym, ale też niszczycielskim. Blask pochodni jest niewystarczający, aby oddać piękno oczu. Podmiot liryczny sięga po porównania związane z _____, wymieniając zjawiska o coraz większej potędze. Następnie przyrównuje oczy do _____ i nieba. Osoba mówiąca stwierdza jednak, że oczy są piękniejsze, niż wszystkie elementy _____. Porównuje je do **bogów**, uroda oczu przewyższa wszystko, co _____. W tym momencie sytuacja liryczna nagle się zmienia. Podmiot liryczny zaczyna zaprzeczać wszystkim zastosowanym przez siebie porównaniom. Oczy nie przypominają _____, ponieważ są zbyt okrutne, rozkochując mężczyzn. Gwiazdy i słońce są stałe, codziennie pojawiają się i znikają, zgodnie z rytmem _____. Oczy są nieprzewidywalne, co odróżnia je od zjawisk przyrody. Rozważania podmiotu lirycznego podsumowuje dwuwierszowa _____. Pierwsza część wiersza ma charakter _____, osoba mówiąca porównuje oczy księżniczki do wszystkich najpiękniejszych rzeczy. W drugiej części, podmiot liryczny wypowiada się w sposób _____, podkreślając ich wady. Puenta łączy w sobie wszystkie wcześniejsze porównania. Oczy księżniczki przypominają pochodnie, gwiazdy, słońca, nieba i bogów, razem z ich wadami oraz _____. Utwór ukazuje więc **barokową wizję miłości**, która jest piękna, ale też destrukcyjna.

4. Wpisz do tabeli przykłady środków stylistycznych. Spróbuj wyjaśnić, w jakim celu zostały użyte.

Środek stylistyczny	Przykład z tekstu
	„NIE BOGOWIE TEŻ ZGOŁA, BO ZAŻAŻ BOGOWIE POSTAWIĄ SIĘ TAK NAD SERCY?”
	„NIE”
	„ZIEMSKIE KRAJE”
	„JASNE ZORZE BŁAGAJĄ NAGŁYM WIATREM ROZGNIWANE MORZE”
	„PALĄ NA POPIÓŁ SERCA NIESZCZESLIWE”

IV. W KRAINIE BAROKOWEJ UDRĘKI I MIŁOŚCI

Jan Andrzej Morsztyn

Do trupa. Sonet

Leżysz zabity i jam też zabity,

Ty – strzałą śmierci, ja – strzałą miłości,

Ty krwie, ja w sobie nie mam rumianości,

Ty jawne świece, ja mam płomień skryty,

Ty jednak milczysz, a mój język kwili,

Ty nic nie czujesz, ja cierpię ból srodze,

Tyś jak lód, a jam w piekielnej śreżodze.

Tyś na twarz suknem żałobnym nakryty,

Jam zawarł zmysły w okropnej ciemności,

Ty masz związane ręce, ja wolności

Zbyszy mam rozum łańcuchem powity.

Ty się rozsypiesz prochem w małej chwili,

Ja się nie mogę, stawszy się żywiołem

Wiecznym mych ogniów, rozsypać popiołem.

1. Kim jest podmiot liryczny?

2. Co to za gatunek?

3. Podstawowym zadaniem barokowego artysty było zaskoczenie czytelnika, zaciekawienie niezwykłym pomysłem (KONCEPTEM) NA CZYM POLEGA POMYSŁ MORSZTYNA:

- Kreacja niecodziennego adresata:
- Kreacja człowieka zakochanego jako w znaczeniu duchowym
- Wskazanie podobieństw i różnic między: i

4. Nieodwzajemniona/odwzajemniona miłość jest powodem dotkliwego cierpienia, co przyczyniło się do wymyślenia przez poetę/podmiot liryczny sytuacji, w której człowiek **żywy/zmarły** skarży się **zmarłemu/żywemu**, a nawet uważa śmierć fizyczną za dobrodziejstwo w porównaniu z nieszczęściem odrzucenia przez ukochaną.

5. PODOBIEŃSTWA – PARALELIZMY (CZĘŚĆ I-2 STROFY)

Nieszczęśliwy z miłości	trup

RÓŻNICE- KONTRASTY (CZĘŚĆ II – 2 STROFY)

Nieszczęśliwy z miłości	trup

Został zabity strzałą miłości	Jest zimny jak lód	Śmiertelnie błady	Po śmierci rozsypie się w proch
Odczuwa cierpienia	Placze z rozpacz		Został zabity strzałą śmierci
Pali go płomień rozpacz	Płoną wokół niego świece żałobne	milczy	Spowity śmiertelnym całunem
Ogień miłości skazuje go na cierpienie	Jest błady z powodu duchowych cierpień	Nic nie czuje	Nakryty czarnym płótnem – znak żałoby
Rozum spętany przez uczucie miłości	Pali go wewnętrzny płomień rozpacz		Duchowa ciemność – nie ma nadziei na wzajemność

6. Przeczytaj poniższy tekst i wyjaśnij, na czym polega specyfika poezji miłosnej Morsztyna.

W erotykach dworskich Jana Andrzeja Morsztyna – opiewających dzieje załotów i gry miłosnej – wciąż ponawiane są te same motywy: opis kochanki oraz analiza niezdolności „żarów miłości”. Twórca panuje jednak nad nimi: celebrowie ich znaczący chłód i rozważa je z bezpiecznej perspektywy obserwatora; układa z nich sytuacje i znaczenia „odgrywane”, powolne formie i konwenansowi. Tę lirykę nie-czułą i nie-miłosną, oschłą i wystudzoną, precyzyjną i analityczną, choć czasem też ironiczną, złośliwą i ciętą, dedykuje on [...] kobietom dworu, cynicznym, pięknym okrutnicom, traktującym miłość w kategoriach kaprysu [...].

Rzemieślnicza Branżowa Szkoła II Stopnia w Pilźnie, Semestr II, zajęcia 2
KARTA PRACY NR 2

Janusz K. Goliński, Poeta i Eros. Jana Andrzeja Morsztyna gry z konwencją i obyczajem, [w:] Czytanie Jana Andrzeja Morsztyna, pod red. Doroty Gostyńskiej i Adama Karpińskiego, Wrocław 2000, s. 57.

7. Znajdź w sonecie *Do trupa* barokowe kontrasty światła i ciemności/cienia. Zacytuj odpowiednie fragmenty.

8. Literatura może pełnić różne funkcje. Zaznacz, która z tych funkcji dominowała w utworach barokowych: estetyczną (dostarcza odbiorcy wrażeń estetycznych), poznawczą (informuje o świecie), wychowawczą (pokazuje wzorce postępowania), ludyczną (bawi) oraz ekspresywną (ujawnia przeżycia podmiotu mówiącego).

9. Która z postaci – trup czy zakochany – znajduje się, Twoim zdaniem, w gorszej sytuacji?

10. Jaki obraz miłości wyłania się z tekstu Jana Andrzeja Morsztyna? Czy warto się poddać takiemu uczuciu? Przedstaw swoje zdanie w wypowiedzi pisemnej.

11. PODPISZ ŚRÓDOKI ARTYSTYCZNE:

* ANTYTEZY	*PUENTA	*EPITETY	*PRZENOŚNIA	*PRZENOŚNIA

Jan Andrzej Morsztyn Niestatek

Oczy są ogień, czoło jest zwierciadłem,
Włos złotem, perłą zęb, płeć mlekiem zsiadłem,
Usta koralem, purpurą jagody,
Póki mi, panno, dotrzymujesz zgody.
Jak się zwadzimy — jagody są trądem,
Usta czeluścią, płeć blejwasem bladym,
Zęb szkapią kością, włosy pajęczyną,
Czoło maglownią, a oczy perzyną.

1. Wyjaśnij tytuł wiersza:

2. Kim jest podmiot liryczny?

3. NA PODSTAWIE WERSZA PRZEDSTAW 2 WIZERUNKI KOBIETY

	WIZERUNEK 1= ŻYJE W ZGODZIE	WIZERUNEK 2 = POKŁÓCONA Z NIM
OCZY		
CZOŁO		
WŁOSY		
ZĘBY		
CERA		
POLICZKI		

4. Co jest przyczyną tak różnego postrzegania tej samej osoby?

5. Jaki rodzaj uczucia łączy podmiot liryczny i osobę, do której się zwraca? Miłość czy przelotny flirt?

6. Co zaskakuje w zakresie formy? Środki artystycznego obrazowania?

7. Co zaskakuje w zakresie tematyki ? (interpretacja)

8. UZUPEŁNIJ LUKI:

Pomysł kompozycyjny wiersza „NIESTATEK” Jana Andrzeja Morsztyna polega na zestawieniu cech urody _____ widzianych raz jako odzwierciedlenie _____, a raz jako przykład brzydoty. Tak gwałtowna zmiana postrzegania tej samej postaci kobiecej spowodowana jest krańcowo różnymi _____. Kiedy dziewczyna „dotrzymuje zgody” swojemu kochankowi, jawi mu się jako najpiękniejsza. Podmiot liryczny porównuje jej oczy do ognia, czoło do zwierciadła, _____ są dla niego złotem, zęby perłami, cera biała, a policzki purpurą. Kiedy zaś _____ jest mu przeciwna, traci cały swój urok i wówczas jej policzki są pokryte trądem, usta to czeluść, cera ma barwę ołowiu, zęby przypominają pożółkłą _____, włosy pajęczynę, czoło deskę do maglowania, a oczy, które wcześniej jawiły się ogniem, teraz są popiołem. Dominującym środkiem artystycznym jest tutaj _____, poeta stosuje też kunsztowne porównanie i kontrast.

9. WYPISZ ŚRODKI ARTYSTYCZNE Z WIERSZA

	„WŁOSY SĄ ZŁOTEM”
	„JAK SIĘ ZWADZIMY – JAGODY SĄ TRĄDEM”
	„OCZY SĄ OGIEN, CZOŁO JEST ZWIERCIADŁEM”
	„PURPURĄ JAGODY”
	„PÓKI MI, PANNO, DOTRZYMUJESZ ZGODY”

10. Zaznacz cytaty, który – Twoim zdaniem – najlepiej oddaje problematykę utworu Jana Andrzeja Morsztyna. Uzasadnij swój wybór:

- *Jedyny sposób, by oszpecić piękno, to ukazać jego szaleństwo (J. CARROLL)*
- *To prawda, że wszystko dąży do równowagi... ale nieprawda, że: dobro ze złem, piękno z brzydotą, woda z ogniem (W. GRZESZCZYK)*
- *Jeśli chcesz wiedzieć, co ma na myśli kobieta, nie słuchaj tego, co mówi – patrz na nią. (O. WILDE)*
- *Niema nic bardziej względnego niż piękno (E.E. SCHMIDT)*

JAN ANDRZEJ MORSZTYN O SWEJ PANNIE

Biały jest polerowany alabastr z Karrary,
Białe mleko przysłane w sitowiu z koszary,
Biały łabęć i białym okrywa się piórem,
Biała perła nieczęstym zażywana sznurem,
Biały śnieg świeżo spadły, nogą nie deptany,
Biały kwiat lilijowy za świeża zerwany,
Ale bielsza mej panny pleć twarzy i szyje
Niż marmur, mleko, łabęć, perła, śnieg, lilije.

1. Jaki kolor wykorzystał poeta w wierszu?

.....

2. Czego jest on symbolem?

.....

3. Do czego porównał poeta swoją wybrankę?

.....

4. Omów i wypisz środki stylistyczne w wierszu:

ŚRODKI STYLISTYCZNE			
SŁUŻĄCE ODMALOWANIU SŁOWEM BARWY		BUDUJĄCE KOMPOZYCJĘ WIERSZA	
PORÓWNANIE		ANAFORA	
GRADACJA		SUMACJA	
SYMBOL		PUENTA	